

Szerző neve: dr. Horváth Ágnes – Holcsik Erzsébet
Munkahelye: EEI Gyermekpszichiátriai Szakrendelés és Gondozó Pécs

Cím: Fizikális betegségek pszichoszociális aspektusai

Definíció: Fizikális betegség okozhat életkrízist, amely alatt a személy kiszolgáltatott és sérülékeny, és különösen érzékeny a pszichoszociális hatásokra. Kisgyermeknél ez főként a szülőket érinti, serdülőkorban különösen nagy a krízismatrix kialakulásának esélye. Szomatikus betegséghez társul az érzelmi és viselkedészavar(BNO-10 F54), az alapbetegség belgyógyászati, ott kódolt.

Gyakoriság: Krónikus testi betegségben a gyermekpopuláció 5-10%-a szenved. Leggyakoribb az asztma, ezt követi az ekcéma, majd a különböző krónikus neurológiai állapotok. Serdülőknél leggyakoribb a közlekedési baleset. Pszichoszociális tényezők predisponálhatják a gyerekeket különféle betegségekre vagy negatív irányba befolyásolhatják a betegség lefolyását.

Etiológia: A testi handicap félelmet, szorongást okozhat gyermeknek, szülőnek. A gyermekek alkalmazkodásában legfontosabb tényező a szülő, hogy képes a helyzethez alkalmazkodni és vele megbirkózni. Ma súlyosan beteg gyermekek 80%-a eléri a felnőttkort. Egyes állapotok incidenciája várhatóan nőni fog, pl. AIDS, drogfogyasztás következményei, újszülöttkori intenzív ellátás túlélői (pulmonális, idegrendszeri károsodás).

Pathogenesis: Multifaktoriális, megnyilvánulása sok változó eredője pl. temperamentum, gyermek fejlettségi szintje, károsító tényezők természete és behatásának tartama, család korábbi tapasztalatai és feldolgozó, valamint a pszichés megküzdés (coping) képessége, az életeseemények, a háttérben meghúzódó krónikus stressz testi betegséget okozó hatása (direkt hatás) és indirekt hatásai. Hospitalizáció fokozhat szorongást, súlyosbítva a gyermek testi-lelki állapotát. Betegsége a szülő természetes reakciója (gyászreakció) több lépcsőben zajlik.

Klinikai tünetek, diagnózis: Érzésvilág zavarai(depresszió, szorongás, pánik, PTSD), testi működések zavara (pszichoszomatika), magatartás zavarai (passzív-agresszív),teljesítés hibái (tanulási nehézségek), tünet inkább függ a gyermek fejlettségi szintjétől, életének korábbi eseményeitől, vérmérsékletétől, családon belüli kapcsolataitól, mint a károsító tényező természetétől. Súlyossági fok fiziológiai mérői a biológiai hajlam, a kezelés és a környezet összjáték eredője. Regresszió legtöbbször átmeneti, alkalmazkodást szolgálja, ilyenkor nem kóros.

Gyakoribb komorbiditások és differenciáldiagnosztika: Stresszt átélt szülők a gyermek magatartásával kevésbé elégedettek, büntetőbbek, kontrollálóbbak, ingerültebbek. Megterhelő a stigmatizáció (tényleges és vélt) és a halálfélelem megjelenése.

Kezelésnél:hospitalizációk kerülése, orvosdependencia csökkentése, szülők büntudatának oldása, terápiára motiválás, önbizalom fokozás, támogató pszichoterápia (beteg, szülő, ápoló személyzet szintjén). Családdal megértetni az egyes betegségek mibenlétét, kezelést. Kommunikáció javítása, hospitalizációs ártalmak prevenciója, krónikus hatás kivédése. Először megtanítani, hogy mely képességei fogyatékosak, melyektől várhat több eredményt.

Prognózis: Alapbetegségtől függő, változó, krónikus betegségeknél közös nehézségekkel. Kimenetele a megküzdési stratégiáktól és a krízis okozta megküzdési feladatok (érzelmi egyensúly helyreállítása, pozitív énkép megtartása, énkép tartós károsításának megelőzése, szociális kapcsolatok fenntartása, bizonytalan jövőre felkészülés) sikerétől függ.

Javasolt irodalom: Alpár Zs. (1993): A kórházi tartózkodás hatása a gyermekekre Cole, M. és Cole, S.R. (1998): Fejlődéslelektan, Csabai M. Molnár P. (1999): Egészség, betegség, gyógyítás, Freud, Anna (1993): Normalitás és patológia a gyermekkorban, Vetro Á., Parry Jones, W.LI (1996): Gyermek és Ifjúságpszichiátria, Vikár Gy.: Az ifjúkor válságai. (1980) Haberle, H., Niethammer, D. (2004): Élni akarok mindennap, Károssy Katalin (2001): Asztmás gyermekek feszültségkezelő eljárásai a szülői coping mechanizmusok és a szülői elvárások tükrében, Szakdolgozat. Nagy Mária Ilona (1997): A gyermek és a halál Nelson:va gyermekgyógyászat tankönyve(1995) Polcz Alaine (1995): Meghalok én is? Thompson, Gustafson, (1999): Adaptation to Chronic Childhood Illness

Magyarország célba ér

